

SIEN EGGERS,
SOFIE PALMERS,
JESSA WILDEMEERSCH

L'ETUDE

(NU SLAAT DE CHAOS TOE)

een theatraal onderzoek

Personen

Sien

Sofie

Jessa

I.

Muziek klinkt. Beeldfragmenten van dansers die zich klaarmaken om op scène te gaan.

Sien komt binnen. Sofie komt aan. Ze begroeten elkaar, hartelijk. Jessa komt binnen met al haar benodigdheden voor de studie op een fiets gebonden.

sien Willen jullie iets drinken?

sofie Water

sien Water?

sofie Ik heb een kater

jessa Nee dank u

Ik heb mijn thee mee

sofie Gij hebt uw eigen thee mee?

Oei

Ik heb niks mee

sien Dat is niet erg

sofie Gij zijt afgevallen

jessa Ik?

sofie Ja
sien Zijt gij niet gegroeid?
jessa Ik?
sien Ja, ik geloof dat ik aan het krimpen ben
sofie Maar Sien
sien Ja ik ben aan het krimpen
sofie Maar ge zijt wel afgevallen
jessa Ben ik afgevallen?
sofie Ik denk dat ja
sien Het is echt toch winter, bij mij
Allez, dat is toch zo
sofie Maar neen
jessa Gij zit in uw winter
sien Ik zit echt in de winter
sofie Nee, nee
sien Ja maar, dat begint toch
jessa Maar jawel, ze zit in haar winter
Als ge op pensioen gaat
zit ge in uw winter
sofie Maar nee, ze zit niet in haar winter
Maar ook niet meer in de zomer hé
sien Maar dat is toch erg

sofie Herfst! Herfst!

Gij zit in uw herfst

sien Het waait, storm

rotte bladeren

daar zit ook geen hoop in

alles vliegt weg

jessa Zullen we beginnen?

sofie Ah gaan we beginnen?

dan ga ik nog efkes pipi doen

of nee

straks

Sien en Sofie installeren zich.

jessa Voila

sien Ola

ze heeft vanalles bij

jessa Waarom ben ik hier

Ik ben al drie jaar bezig met een studie

Ik heb daar een beurs voor gekregen

om onderzoek te doen naar de vrouwenrollen bij

Shakespeare

sien En gij hebt daar geld voor gekregen?

jessa Om in de diepte te gaan

sien Om in de diepte te gaan, over de vrouwenrollen in de
stukken van Shakespeare?

Mag ik al iets klein zeggen want
ik heb wat stukken gespeeld hé
van Shakespeare

En ik moet zeggen
er zijn niet veel vrouwenrollen hé
in de stukken van Shakespeare

En die zeggen ook niet veel

En als ik dan toch bezig ben
ik vind Shakespeare ook wel duister

Dat is een duister terrein voor mij
ik heb daar serieus op zitten chikken

sofie Ik heb dat nog nooit mogen spelen

sien Ik zeg het u, dat is niet simpel

jessa Mja

dat is de misvatting

dat is niet zo duister

Iedereen kent Romeo, iedereen kent Macbeth

Iedereen kent de mannenrollen

omdat die altijd belicht worden

Maar ge zou eens moeten gaan kijken

Shakespeare heeft heel mooie vrouwenrollen geschreven
Bijvoorbeeld Margaretha
sien Die ken ik niet
jessa Het tijgerhart in vrouwenkleren
Of Pucelle
sien Wie is dat?
jessa Jeanne D'Arc
sien Heette die Pucelle
puce
vlooi?
sofie Jeanne d'Arc een vlooi
dat is toch geen vlooi?
jessa Welke vrouwenrollen zijn er nog?
stilte
Juliet, Desdemona, Katharina, Portia Lady Grey, Miranda
sien Miranda, eh, Miranda, dat heb ik gespeeld dat was De
Storm
Oe ik heb daar zo'n schoon foto's van
in mijn doos
Als ik een beetje dabber in mijn doos
dan vind ik die
Mijn hart bloedt als ik denk
aan het leed dat ik je heb aangedaan

Dat was nogal wat
jessa Voila ge ziet, er zijn heel veel mooie rollen voor
vrouwen
Maar wat ik merk
als ik drie jaar aan het lezen ben
alleen
dat dat niet gemakkelijk is
sofie Dat kan ik mij voorstellen
Ik heb dat ook als ik stukken moet lezen
dan val ik altijd in slaap
Dus dan lees ik dat hardop
om wakker te blijven
maar dan weet ik ook niet
moet ik nu al die rollen hardop lezen of niet?
Lastig
jessa Shakespeare dat is geschreven om in dialoog te gaan
sofie Het zijn ook dialogen
jessa Dat is niet om alleen op uw kamer te lezen
Dus daarom dat ik jullie heb gebeld
en dat ik zo blij ben dat we hier samen zijn
Ik zou graag een aantal bevindingen uit mijn studie met
jullie willen delen

jessa Ik heb voor jullie ook een schriftje bij
om gaandeweg wat ideeën in te noteren

sien Een cadeautje?

jessa Ja, dat mag je bijhouden

geeft Sien en Sofie blanco schriftje

Om te beginnen zou ik willen dat jullie daar een vraag in
opschrijven

een heel open vraag:

‘Wat betekent vrouwelijkheid voor jou in een hedendaagse
context?’

sien Wacht hé

wat betekent...

sofie Pfoe

vrouwelijkheid

sien Moet ik dat opschrijven?

Want ik heb daar geen mening over

Ik ben daar niet meer mee bezig

sofie Nee?

Zijt ge daar niet meer mee bezig?

sien Eens dat ge in uw winter zit

allez, late herfst

sofie Ma Sien

is dat echt?

Zijt ge daar dan niet meer mee bezig?

En gij zijt een en al vrouwelijkheid

jessa Schrijf dat op in stilte

stilte

sofie Ik ga dat efkes moeten laten rusten

maar ik ga daar wel op komen

Ik zal daar over blijven nadenken

jessa Dat is goed

Neem dat mee en blijf daar over nadenken

dan komen we daar later op terug

Wat ik nu zou willen doen met jullie is een aantal scènes

samen bekijken

sien Ja, maar ik ga niet spelen hé

jessa We beginnen met te lezen

sien Ik zeg het, dat is zo'n duister terrein, dat is echt duister

terrein

jessa Maar dat is het misverstand, dat is niet zo duister

sien Maar ik heb het gespeeld hé, Jessa

jessa Maar hebt ge het op de hartslag gedaan?

Iedereen denkt altijd: oei, dat is moeilijk, die poëzie

maar Shakespeare die schreef eigenlijk gewoon op de
hartslag van de mensen, hé

Dat was *doet hartslag na*

Shall I compare thee to a summer's day?

Dat is een sonnet maar dat maakt niet uit

Thou art more lovely and more temperate

Rough winds do shake the darling buds of May

And summer's lease hath all too short a date

sofie En is dat niet moeilijk

om altijd zo te spreken?

sien Ja ja, eer dat ge daar gewoon in kunt spreken

jessa Dat is juist de uitdaging

dat is juist zo boeiend

En daarom is het best

dat ge dat eerst gewoon rustig leest

sien Ik weet het, ik weet het

het duurt twee, drie maanden gewoon rustig lezen

jessa Nee, nee, nee

sien Maar ik weet het, ik heb het gespeeld

jessa Laten we gewoon rustig lezen

sien Maar ik ga ook niet lezen

jessa Sofie wilt gij lezen?

sofie Ik?

sien Gij hebt nog nooit Shakespeare gespeeld

misschien leest gij dat vlot

sofie Ik weet niet

sien Ik denk dat wel

ik denk dat gij goed Shakespeare kunt lezen

sofie Ik heb nog nooit Shakespeare mogen spelen

dus waarom niet

Jessa geeft boek aan Sofie.

jessa Hier

sofie En wat gaan we lezen?

jessa Lady Macbeth

sofie Lady Macbeth of wat?

Dat is dan wel een rol die ge wilt spelen

sien Maar ik heb het niet gemogen

sofie Da's echt een mooie vrouwenrol

jessa Ik zal even de context scheppen

Drie heksen hebben voorspeld dat Macbeth koning wordt,

maar om de kroon te krijgen

moet de huidige Koning Duncan worden vermoord

Lady Macbeth krijgt een brief van een bode waarin staat

dat Duncan onderweg is naar het kasteel

En ze denkt: nu moet het gebeuren

als wij ooit die troon willen bestijgen,
dan moet ik het nu doen

sophie Ja, dat is een hele bekende monoloog
over de melk in haar borsten
dat ze die niet wil

Geen borsten meer

jessie Ze zegt
Unsex me here.

sophie Unsex me

sophie Ja, neem de melk weg uit mijn borsten
want die maakt me vrouwelijk en dat wil ik niet

Is dat ook niet zij die achteraf zegt
'geen spijt, geen schuldgevoelens'
tegen Macbeth

'Zit er bloed aan uw handen
was het eraf'

sophie Ooh
hoe erg is dat

jessie Dus Duncan is onderweg naar het kasteel

sophie Niet iets wat ge van een vrouw verwacht
daarom is dat wel een interessante rol

Echt een vlezige rol

jessa En Lady Macbeth zegt:

‘Roep alle geesten aan
laat de rede weg
dat er geen twijfel wordt gezaaid
tussen de daad en het plan’

sofie Waar beginnen we?

jessa Hier *toont in boek* de bode gaat af...

sofie De bode gaat af, oké

Sofie leest in stilte.

jessa Luidop...

*Sofie leest de Nederlandse vertaling. Jessa citeert
ondertussen fragmenten uit de originele tekst.*

sofie

Schor is zelfs de raaf

die Duncan's onheilspellende intocht krast

jessa Oké, en Duncan is degene die ze gaan vermoorden

sofie Dat hebt ge juist gezegd

Sofie leest verder.

Schor is zelfs de raaf

die Duncans onheilspellende intocht krast

binnen mijn muren.

jessa

Under my battlements

Kom, gij geestenschaar
die moordgedachten zaait

Come, you spirits that tend mortal thoughts
ontvrouw mij thans

unsex me here
en giet mij boordevol
van kruin tot tenen
met ijselijke wreedheid!

And fill me from the crown
to the toe top with the direst cruelty

Stol mijn bloed

Make thick my blood
Sper elke weg en toegang voor erbarmen;
Geen angstig manen van 't geweten schokke
Mijn grimmig doel, of stichtte vrede tussen
De daad en 't plan! Kom in mijn vrouwenborst

Come in my woman's breast
En maak mijn melk tot gal, gij moord-
demonen
Waar ge ook in dichte nevelsluiers loert
Op wandaad en verderf! Kom, zwarte nacht

Come thick night
And pall thee in the dunnest
smoke of hell

Hul u in de vuilste helledamp, dat niet Mijn
vlijmend mes de wonde ziet die 't steekt

That not my keen knife see
the wound it makes

sofie Maar Jessa, zo kan ik dat toch niet lezen

jessa Heel goed

alleen dat laatste nog

sofie

Noch door het dek de hemel gluurt en roept: 'Halt,
Halt!'

'Hold, hold!'

jessa

Dus, ontvrouw mij

neem mijn mededogen weg

want Macbeth is niet man genoeg

om te doden

Zij de echte moordnares. Zij manipuleert

en beslist welke acties hij moet ondernemen om koning te

worden

Dat is het dichtste dat zij ooit zal kunnen komen bij de
troon
Lady Macbeth is een femme fatale
sien Een seksbom
jessa Nee
de femme fatale is geen seksbom
Bij Shakespeare is de femme fatale
moordzuchtig, manipulatief, meedogenloos
Lady Macbeth manipuleert Macbeth tot in de dood
sofie Ah, fatale. De femme fataal
jessa Wie is er nog een femme fatale
sofie Hillary Clinton
jessa ... bij Shakespeare
stilte
jessa Gertrude
sien Ah, dat heb ik ook gespeeld
daar heb ik mooie foto's van
in mijn doos
in een, in een, ja
want dat is ook al lang geleden, maar
in een Rolls Royce geloof ik
echt zo heel rijk

decadent

jessa Gertrude

die samen met haar minnaar een complot beraamt om de
vader van Hamlet te vermoorden, haar man

sien Ja, ja

ik heb schrik gehad zelfs op een bepaald moment

Ik had dan ruzie met mijn zoon en die acteur die kneep
bijna mijn keel dicht

jessa Dus, de femme fatale dat is een type

Als ge al zijn werk leest, zoals ik heb gedaan
dan ziet ge dat er bepaalde types terugkomen
archetypes

De maagd, de heks, de heilige, het jonge meisje

sien Jonge meisjes, ik heb dat veel gespeeld

In die stukken zijn dat inderdaad altijd van die jonge
meisjes

sofie Da's waar

Zo'n jong meisje

sien In het begin speelt ge heel lang jong meisje

dan heel lang niks

dan moeder

dan dement

en dan dood
heb ik zelfs ook gespeeld
sofie Maar dat is niet alleen bij Shakespeare, hé
Het is altijd het jonge meisje
dat het niet kan, dat het niet weet
dat eigenlijk niks is
Want die jonge meisjes zijn nog niks hè
Veel leven zit daar niet in
En toch vindt iedereen dat mooi
sien En die moeten altijd verliefd worden
En bang zijn
Altijd hetzelfde
Die moeten optornen tegen de krachten van hun vader of de
koning
Zoals Miranda in De Storm
Ik heb daar nog prachtige foto's van
Van De storm
Als ik een beetje dabber in mijn doos
dan vind ik die
Miranda
ze wordt verliefd
dat weet ik nog

daar zal dat stuk wel over gaan hè
Als ge daar langer over nadenkt
dat gaat niet over een storm
Allez, er is storm
maar dat is wat er gebeurt in een mens
die verliefd is
en dat maakt ge mee door dat te spelen
dan komt ge daar achter
En dat is zo erg
jessa Voilà
Miranda
in de Storm
sien Ge had dat moeten zien
Die storm door de boxen
daar kon je niet boven
Ik stond daar maar te roepen
wat riep ik eigenlijk?
Vader, vader!
als jong meisje
pas van de school
en die regisseur riep dan:
'Plus fort! Plus fort Sien, je n'entends rien!'

dat was een Franse regisseur
Hoe heette hij nu weer?
sofie Een Franse regisseur?
Hadden jullie nog Franse regisseurs?
sien Ja, met Théâtre National
Pierre La Roche
en ik maar roepen
en hij 'plus fort'

II.

Audio van een storm. Sien probeert boven het geluid van de storm door de boxen uit te geraken. Sofie helpt Jessa met het openklappen van een tafel om Jessa's post-its op te hangen.

jessa Voila, hier ziet ge ze

de archetypes

Ik heb die types ondergebracht in verschillende categorieën:

welke rol hoort bij welk type

Bijvoorbeeld Gertrude of Lady Macbeth

die horen bij de femme fatale

dat is een type

Wat is nog een voorbeeld van een archetype

bij Shakespeare?

stilte

‘Het tragische onschuldige meisje’

wie valt daar onder?

sien Miranda

jessa Nee

Miranda is jong
maar niet tragisch
'Het Tragische Onschuldige Meisje'
is jong
maar ze is ook maagd
en ze gaat dood

Juliet
zelfmoord

sofie Ja
dat is waar

jessa Ophelia
zelfmoord

Desdemona

sofie Ook?

jessa Nee
die wordt vermoord

sofie Oei
al die jonge meisjes die gaan dood?

jessa Ja, tragisch

sofie Zo spijtig
Waarom?

jessa Waarom?

Ja waarom
sofie Ophelia bijvoorbeeld
Waarom gaat zij dood?
jessa Ze pleegt zelfmoord
sofie Dat is het liefje van Hamlet
jessa Ja min of meer
sofie Dat is echt een typisch jong meisje ja
met van die sluike haren
Zo stel ik mij haar altijd voor
Echt zo'n maagd
Wit
jessa Ja
sofie Met zo'n wit gewaad
die door hem dan naar een klooster wordt gestuurd
'Go to a nunnery'
jessa Mmja
sofie Of een hoerenkot
dat weet ik nu niet meer
En zij pleegt dus ook zelfmoord?
jessa Zij wordt afgewezen door Hamlet
wordt waanzinnig
en verdrinkt zich dan in een rivier

sofie Dat is juist
in dat water
in dat wit gewaad in het water
met die lange haren en allemaal bloemen
rond haar

sien Dat is wel tragisch

sofie Dat is dat beeld
dat is een heel bekend beeld
Dus Hamlet dumpst haar
zij kan het niet aan
wordt dan maar gek
en pleegt zelfmoord

Kan
En is dat bewezen
dat ze gek is
want dat wordt nogal snel gezegd
bij een vrouw

Ge moet er niet naar luisteren
want ze is toch gek

Ik wil maar zeggen
niet iedereen die zelfmoord pleegt
is per definitie gek

Pas daar mee op
al die grote schrijfsters
die zogezegd waanzinnig zijn
Sylvia Plath bijvoorbeeld
toch ook alleen maar bekend geworden
omdat ze in een psychiatrische kliniek is beland
en zelfmoord heeft gepleegd
Hemingway heeft ook zelfmoord gepleegd
Is dat waar wij hem voor herinneren?
Nee
dus pas daar mee op
Nu ja
Sylvia Plath heeft haar hoofd in een gasoven gestoken
dat is ook wel wat natuurlijk
dan wordt ge wel herinnerd
jessa Oké, dus...
sofie Of Virginia Woolf bijvoorbeeld
ook niet gek
integendeel
zij wist heel goed wat ze schreef
Ze vond alleen geen plaats voor wat ze schreef
Dat was het enige wat zij kon doen

toen
om ooit gelezen te worden
Pure wanhoop
Zij bindt een steen rond haar
en wandelt in een rivier
Ook in een rivier trouwens
dat ziet ge heel mooi in die film
Maar natuurlijk
The Hours
Die film
Dat is toch ook met water?
Die scène dat die huismoeder
dat ze haar kindje dan naar de babysit doet
sien En dat ze een taart bakt
sofie Nee
sien Ze bakt toch eerst een taart?
sofie Ja nee. Maar
Dat moment dat ze dat kindje gaat weg doen
en dat ze dan op bed gaat liggen en pillen neemt
en dat ze dan met al dat water
sien Aaaah
Dat is met dat water

sofie Weet ge dat niet meer?

Met dat water

In die hotelkamer

Volgens mij heeft die filmmaker zich op Ophelia gebaseerd

Zij huurt een hotelkamer om zichzelf te doden

en op het moment dat ze die pillen neemt

stijgt er allemaal water op van de grond

uit die tapis plain

vult die hele kamer

zij wordt helemaal overspoeld

jessa En wat heeft dat water met Shakespeare te maken?

sofie Goeie vraag

De link met Ophelia

En omdat Sylvia Plath ook een gedicht heeft

over dat ze in het ziekenhuis ligt in het water

sien Zit die ook in die film, Sylvia Plath?

sofie Nja, euh, nee, euh

Sylvia Plath?

Misschien dat die man die sterft

want dat zit er ook nog in

Meryl Streep die hem verzorgt

dat zij dan een studie doet op Sylvia Pla –

nee dat is –
is dat ook niet daar dat ze
dat Meryl Streep
sien Meryl Streep?
Zit die ook in die film?
sofie Absoluut
die haar personage
wordt toch bedrogen door haar man
en die luistert super graag naar Janis Joplin
sien Janis Joplin?
sofie Dat moment dat zij ontdekt dat hij haar eigenlijk
bedriegt
Dus het is kerstmis
en hij gaat cadeautjes kopen
en hij heeft een super dure collier gekocht
maar niet voor haar
en ze ziet dat thuis in zijn jas
maar met kerstmis krijgt ze een ander cadeau
en dan weet ze het
dat is niet voor haar
dus zij breekt
En hoe zij dan voor haar kinderen

op dat kerstfeest
de sfeer hoog houdt en alles
en eten en cadeautjes uitpakken en nenenene
en dan naar boven gaat en compleet crasht
En hoe dat zij dan zegt tegen die man:
'Gij maakt mij zo belachelijk
Door dat te doen maakt gij mijn hele leven belachelijk'
Tsss oooh. Ik kan daar echt van huilen
sien Ik herinner mij daar dus niks meer van
Juist die taart
sofie Jaja die taart
sien En dat ze op een balkon staat
sofie Jaja, het is dezelfde film
Dat zijn zo'n mooie personages
die diepte
jessa Voilà
dus
sofie The Hours
sien Ik heb die gezien
een paar scènes
Maar ik denk
dat ge met ouder worden minder kunt hebben

In sommige films
zijn zelfs de koeien gedeprimeerd
Zelfs de deur is droevig die opengaat
Eigenlijk, de laatste tijd
zie ik het liefste sport
sofie Dat is toch een talent
als ge er in slaagt om een deur depressief
te maken
jessa Kunnen we efkes terug?
Dus, voilà
Vanaf dat ik een type tegenkom
noteer ik dat en klasseer ik die
Elk type krijgt dan ook een kleur
om het beter te kunnen duiden
Bijvoorbeeld Lady Macbeth
een femme fatale
die is oranje
Ophelia. Tragisch. Voila. Roos
Was misschien beter wit geweest
maar dat had ik niet dus dat is roos
sien Wit ziet ge niet
En wat is het geel?

jessa Geel, daar wil ik nu bij komen
dat zijn de Woman Who Dress As Men
Vrouwen die zich verkleden als man
Dat is een hele toffe categorie
die zitten in zijn komedies
Wat valt er op?
Die trekken mannenkieren aan en die worden plots heel
talig
sien Talig
jessa Ja die durven
die zeggen wat ze denken
die woorden stromen
sofie En waarom verkleden zij zich als man?
jessa Omdat ze op die manier het huis uit kunnen
sofie Jaja
jessa Ge moet dat in zijn tijdsgeest zien
sien In de tijd van Shakespeare
in de middeleeuwen
jessa Ietsje na de middeleeuwen
sien Ja, ietsje na de middeleeuwen
Maar ik kan verkeerd zijn ook
er waren veel arme mensen toen

die hun dochter verkleden als manneke
voor mannekes kregen ze centen
dus er waren ouders die hun dochters als manneke
verkleedden
Er waren natuurlijk veel vrouwkes ook die dat blijven doen
zijn
Later ook, als ze groot waren
want dan betekende ze iets
dan mochten ze ook iets zeggen
Sommigen waren graag man
want dat was hun enige reden
dan konden ze bestaan
Want een vrouw die had niks te zeggen hoor
Een vrouw had niks, niks
die moest aanhangen, hé
Dat moet wat geweest zijn, een vrouw
als ge dan niet rijk waart
dan had je wat voor hé
Mee op 't veld gaan en al die boerenzonen
die daar op kropen, hé
En dan kregen die allemaal kinderen
twaalf, dertien kinderen

Man toch, ge wilt het toch niet weten
Als ge toen niet rijk waart
sophie In die tijd mochten vrouwen niet eens spelen hè
Vrouwen mochten niet op het toneel
Dat werd allemaal gespeeld door een man
Lady Macbeth
was een man
Ophelia
werd gespeeld door een man
Dus wat gij zegt
over die vrouwen die mondiger zijn
dat heeft daarmee te maken
Die mannelijke acteurs
moeten zich niet meer in alle bochten wringen
om een vrouw te spelen
Die zijn opgelucht
die kunnen eindelijk terug man zijn
dus natuurlijk dat die woorden stromen
jessa Ja maar ook omdat Shakespeare
voor elk personage een andere pen hanteerde
dus als een vrouw zich verkleedt als man
gaat hij daarvoor ook een andere pen hanteren

dan wanneer ze enkel vrouw is
Dan ging hij daar anders voor schrijven
en dat is zo geniaal aan Shakespeare
Rosalinde bijvoorbeeld
uit As You Like It
Als ze gewoon een meisje is
binnen de muren van het kasteel
spreekt ze zo:

My little body is aweary of this great world.

En wanneer ze mannenkieren aantrekt
en zich in het openbare leven begeeft
spreekt ze zo:

Would now like him, now loathe him; then entertain
him, then forswear him; now weep for him, then spit
at him, that I drave my suitor from his mad humor of
love to a living humor of madness, which was to
forswear the full stream of the world and to live in a
nook merely monastic. And thus I cured him, and this
way will I take upon me to wash your liver as clean as
a sound sheep's heart, that there shall not be one spot
of love in 't.

rakattaketataketatak...

Dat gaat maar door

Shakespeare die had een heel taalbad waar die uit kon
putten
Shakespeare die kende 25.000 woorden ofzo
sien En wij
hoeveel woorden hebben wij?
sofie Duizend ofzo
sien Duizend
hebben wij maar duizend woorden?
Dat kan niet
al die dingen die er toen nog niet waren
In de tijd van Shakespeare
was er nog geen telefoon
dus dat bestond al niet
telefoonboek
bestond niet
sofie Er zijn ook veel woorden verdwenen
hè Sien
bijvoorbeeld
Ik kan er nu niet opkomen
sien Ah nee want het is verdwenen
sofie Jawel
bijvoorbeeld

trawanten
kloefkapper
orewoet
Dat is echt verdwenen
jessa Maar het gaat over de rijkdom van zijn woordenschat
Hij was uniek daarin
Shakespeare dat was een taalvirtuoos
die kende heel veel woorden
De modale mens nu
kent ook geen 25.000 woorden
Shakespeare nam de directe taal van het volk het Engels:
'no, yes, maybe, let me get you!'
en bracht dat samen
met de taal van de intellectuelen
Latijn, Frans en een beetje Italiaans
En dan stak hij ineens een Latijns woord in een Engelse zin
bijvoorbeeld 'inspiration'
en die mensen in het publiek
het volk
die dachten:
oh, inspiration!
Dat was een nieuw woord

ze wisten niet wat dat betekende
maar ze voelden wel – ppprrrrrr –
iets kriebelen in hun buik
Dat was een taalvernieuwer
dat moet ge wel weten
sien Maar toch, ook met al die sms'kes
die korte woorden
fkes nr d wnkl
jessa Dat zijn tekens
sien En emoticons
sofie Dat zijn gevoelens
jessa Maar dat zijn andere gevoelens dan bij Shakespeare
sofie Ik denk nu toch niet
dat ze vroeger andere gevoelens hadden dan nu
jessa Wij communiceren onze gevoelens anders dan toen
Bij Shakespeare zaten al de emoties in de taal
Come, gentle night, come, loving, black-browed night,
Give me my Romeo.
And when he shall die,
Take him and cut him out in little stars,
And he will make the face of heaven so bright
That all the world will be in love with night
And pay no worship to the garish sun.

sofie Dat is Juliet hè
jessa Het zit vol emoties
sien En smileys?
jessa Wie is er nog zo'n een meisje
dat zich verkleed als man?
sien Ik heb dat gespeeld
omdat ge nu zegt
verkleden in manneke
Wacht
welk stuk was dat nu weer
Ge had Hertog Orsino en ik heette
Alé
jessa Viola
sien Viola ja
Ik was verliefd op hertog Orsino
dus ik verkleedde mij als manneke
om bij hem te kunnen komen
want als vrouw kon ik zeker niet dichtbij Orsino komen
maar Orsino
die gaf mij ook briefjes mee
en die moest ik afgeven aan Olivia
Want Orsino die was verliefd op Olivia

en Olivia die was eigenlijk verliefd op mij
Goh... waar staat die doos
jessa Ge voelt toch als ge Viola in mannen-
kieren speelt dat je anders spreekt dan als je Juliet speelt
sien Die heb ik nog nooit gespeeld
sofie Ik ook niet
Zo spijtig
Ik denk ook niet dat dat nog gaat komen
sien Dat denk ik ook niet
jessa Die vrouwen in mannenkieren worden grappiger
die zijn slimmer, geestdriftig, die zijn gefocust
sofie Ja dat is wat ik daarnet zei
want het is weer een man
gespeeld door een man
geschreven door een man
Dus die woorden vloeien
als hij schrijft voor een man
neemt hij zijn vlotte pen
terwijl als Shakespeare
moet schrijven voor een vrouw
dan blijft hij hangen bij een cliché
jessa Een cliché, daar kan ik mij niet achter zetten

Een archetype
sofie Een type dan, types
als je dat liever hebt
die je kan categoriseren
Het hysterische maagdje
dat zich verdrinkt in de rivier
want dan is hij er ook ineens vanaf
jessa Ophelia verdrinkt zich in een rivier
dat is toch een kenmerk van tragiek
sofie In uw categorie is ze tragisch
en is ze gek
Maar is er ooit iemand die te horen krijgt waarom ze gek
is?
Nee
want daarvoor heeft ze geen tekst
Hamlet die mag twijfelen
drie pagina's lang
over de zin van het leven
to be or not to be
Ophelia twijfelt ook hè
maar niemand die het hoort
en dat is tragisch

Dat Shakespeare die jonge meisjes laat sterven
voor ze iets kunnen zeggen
Misschien wist Ophelia heel goed wat ze deed
toen ze daar stond aan die rivier
Hebt ge die optie al eens overwogen?
Dat haar zelfmoord een manier was
om zich af te keren van die mannenwereld waar ze in zat
daar in Denemarken
Al die moorden
die strategieën
die wraak
daar had zij geen zin in
Dus zij maakt een statement
Zij stapt eruit
Of erin
eigenlijk
Ze stapt in de rivier
jessa Ik heb het niet over Ophelia nu
sofie Dat is toch niet gek?
Dan ben je toch niet gek?
Zij wou ook iets voor zichzelf kunnen betekenen
niet alleen maar een afdankertje van Hamlet zijn

Waarschijnlijk heeft Ophelia haar eigen dood doelbewust in
scène gezet
omdat ze wist
zo zal ik als personage de geschiedenis ingaan
Omdat zelfmoord werkt
dat werkt
en dat wist Ophelia maar al te goed
dus ze ensceneert haar dood
Misschien moet je dat zo eens lezen
Waarom strooit ze bloemetjes rond haar
Waarom zingt ze liedjes?
Zodat iedereen het goed ziet
Nu is het mijn moment
mijn kans om roem te bereiken
Ik heb dan wel geen tekst
maar iedereen kent me toch maar
En het is gelukt
want ze hebben schilderijen van haar gemaakt
films
Ze heeft een heel modebeeld bepaald
jessa Dat ze dat als personage heeft bedacht
sofie Ja

jessa Als een performatieve daad

sofie Natuurlijk

Wat moest ze doen

ze kreeg geen tekst

Ze moest toch iets doen

jessa Ik heb het niet over Ophelia

sofie Dat lijkt mij een interessante invalshoek voor uw
studie

jessa Maar wat ik bedoel is

dat Shakespeare er wel voor zorgde

dat die vrouwen die niet buiten mochten komen

hij gaf die wel een stem en een gezicht op het toneel

sofie Stemmetje

jessa Een stem

Tot op het moment dat Shakespeare begon te schrijven

waren de vrouwenrollen op het toneel altijd 'lilies in the
valley'

sien Wat is 'lily in the valley?'

jessa Een 'lily in the valley' is zo een romantisch bekeke

Die mocht zo een keer mooi lachen

of met hun borsten zo pprrr

Shakespeare was de eerste

die de manier waarop vrouwen op het theater werden
afgebeeld
in vraag stelde
Hij heeft gezegd
vrouwen zijn meer dan lily's in the valleys
Dat was een pionier in zijn tijd
sofie In zijn tijd, ja, in zijn tijd
jessa Shakespeare was een revolutionair
sofie Was een revolutionair
jessa Nee hij is een revolutionair
Anders zouden we er toch nu niet heel de tijd over bezig
zijn

III.

*Beeldfragment interview regisseur Pierre la Roche 1978 over
De Storm.*

Jessa huppelt door de ruimte.

jessa Pa-dam-pa-dam-pa-dam-pa-dam-pa-dam

Dat is de hartslag die ik nu uitvergroot

huppelt opnieuw terwijl ze spreekt

My boun-ty is -as -bound-less- as -the sea

Shakespeare, die schreef niet in vers omdat hij poëtisch

wou zijn

Hij schreef in vers omdat zijn acteurs dat makkelijker

konden leren

huppelt opnieuw terwijl ze spreekt

My love as deep-the more I give to thee

Dat is iambisch pentameter, blank vers

sien Gij zegt i-ambisch, het is jambisch met een j

jessa in het Engels is dat iambic

The more I have- for both are infinite

Dat zijn eigenlijk drie zinnen

maar de gedachte loopt door
Omdat de gedachte doorloopt
gaan we niet heel de tijd in dat ritme blijven
Want dan begrijpt niemand er iets van
Dus: 'Walking the thoughts'

Eerste gedachte:

My bounty is as boundless as the sea

Gedachte eindigt

Nieuwe gedachte, nieuwe richting

Jessa verandert van richting.

My love as deep.

Gedachte gedaan

Nieuwe gedachte, nieuwe richting

The more I give to thee, The more I have.

Nieuwe gedachte, conclusie

For both are infinite

Dus je hebt drie zinnen

volgens het jambisch pentameter

Maar dat worden vier gedachten

Dus eerst het ritme

het jambisch pentameter

dan de gedachten

walking the thoughts

Nu de trap

Jessa neemt een stap vooruit en spreekt dan.

Eerste trede:

my bounty is as boundless as the sea.

dat is een statement

Tweede trede:

My love as deep

ontdekking

Derde trede:

The more I give to thee, The more I have.

Logisch!

Vierde trede:

For both are infinite.

Dat is de conclusie

Oké?

sien Hmmm

jessa Ge kunt ook een trap terug doen:

Tatatatatata

Tatatatata

Tatatatata

dada

stapt achteruit

sien Pas op

jessa Nu ga ik dat doen zonder de trap

en zonder walking the thoughts

Ik ga in mijn hoofd wandelen

sofie Ah ja, ja

jessa Oké

Ik zeg het tegen jou, Sien

My bounty is as boundless as the sea

My love as deep, the more i give to thee.

The more I have, for both are infinite

Oké

En dan heb je natuurlijk nog Juliet

die zestien jaar is

en die al die gevoelens heeft

die ontdekt dat allemaal

Amaai, denkt ze

wat ik hier allemaal aan het ontdekken ben

Zij ontdekt dat samen met het publiek

Zo mmmmmmm

sien Wat?

sofie Verliefd

sien Verliefd

Ja

Mmmm

jessa En dan staat hij daar

en hij kijkt naar u

en ineens is dat zo

vvvvvvvvvv

sien Dan kijkt ge terug

en dan

mmmmm

jessa Oooooee

ja, wat is dat

daar kunt ge niet zomaar een naam op plakken

sien Dat is zooo

Dat is iets fysieks he

jessa Dat is de balkonscène

Ineens is hij daar

In het midden van de nacht

en als de zon opkomt

is hij weer weg

en dan wachten, wachten

en smachten

tot hij nog eens komt

En dan kussen ze –

nee, nee da's alleen met het hand nog maar:

And palm to palm is holy palmers' kiss.
Heerlijk
en de volgende keer
klimt hij op het balkon
en komt hij haar kamer binnen
en kussen ze
sien Moet ik u de filmkus leren?
sofie Mij?
Ja!
sien Oké
kom hier
beetje dichter
wij zijn verliefd
en dan nog een beetje dichter
en nu moet gij uw hoofd draaien
en...
sofie Aaaah
ah, dat is toch goed
Ik heb wel niet gekust maar ik voel het toch
Ik heb zo een kus gehad efkes
dat voelt toch goed
jessa Ziet ge

ge moet het niet altijd doen om het te voelen
Soms is de gedachte genoeg
sofie Ooh die balkonscène
sien Oh, dat was magnifiek!
Dé grote balkonscène
sofie Ja met dat zwembad
in dat water
zo geil
jessa Dat is dus niet de actrice die zegt –
sien Met dat ezelke
die scène
van die pastoor
die op dat ezelke rijdt
met dat briefke
sofie In dat zwembad
zo schoon
sien Daar zit er toch ne pastoor op een ezel
met een briefke
maar dat briefke gaat te laat komen
sofie In die woestijn
met dat tankstation
sien Nee nee

Daar zit toch iemand
met een boodschap op een ezelke
in dat bos
Iedereen kent dat toch
sofie Ik ken dat ezelke niet meer
sien Die moet ge toch zien
Hij rijdt dan, op dat ezelke,
want hij moet een bericht brengen
Want wie heeft er eerst vergif ingenomen
sofie Juliet
sien Ja
maar dan moet er een bericht gestuurd worden
naar hem
een briefke
maar dat is met een ezel
dat is een monnik op een ezel
maar die komt te laat!
sofie In de film die ik gezien heb
was dat geen ezel maar een auto
maar die kwam ook te laat
jessa *vertelt – terwijl Sien en Sofie afwijken over film – tegen
publiek*

Voilà

Dat is niet de actrice die zegt

ik heb een mooie tekst van Juliet van buiten geleerd

nee, want dan ziet ge zoiets raar:

My bounty...

...is as boundless as the sea.

Neen

dat is pure actie

My bounty is as boundless as the sea.

PUNT

Dat is één gedachte

uw jambisch pentameter

is een richtlijn

‘patimpatimpatimpatim’

punt

En ge kunt ook van tempo wisselen

patimpatimpatimpatim

patimpatimpatimpatim

patimpatimpatimpatim

Ook nooit uw tekst vanbuiten leren

bij Shakespeare

sofie Bij Shakespeare?

sien Vanbuiten leren maar terug loslaten

jessa Nee!

Niet vanbuiten leren

Dat is de truc

Als je dat doet

is het gevaar

dat je heel hoofdelijk speelt

heel rationeel

terwijl Shakespeare is heel fysiek

dat is heel erg uit de buik

dus de truc is:

begint zin uit Romeo en Juliet te lezen en fluistert meteen in

Sien haar nek

sien ?

jessa Jij stapt Sien

Ik heb het boek in mijn handen

ik fluister dat in

hier in uw membraan

sien In mijn membraam?

jessa Het membraan

het deel van uw hersens dat het meest receptief is

Dus ik zeg:

fluistert uit balkonscène in Sien haar nek

sien Het is ook een beetje akelig dit

jessa Ik ga u niet aanraken
sien Ja maar dat mag
jawel
I'm just a piece of meat
jessa Oké voilà, dus
stel dat Sofie Romeo is
en jij Juliet
En Romeo heeft juist tegen jou gezegd:
Ik zweer u bij de heilige maan
sofie
Ik zweer u bij de heilige maan
jessa Dat hebt ge net gezegd
sofie Ah, sorry
jessa En gij zegt
tegen Sien
En stap maar, ik zal fluisteren
O Zweer niet bij de maan
sien
O zweer niet bij de maan
jessa De grillige maan
sien
de grillige maan,
jessa die maandelijks wisselt in haar kring

sien

die maandelijks wisselt in haar kring.

jessa 'k Hoop dat jouw liefde niet zo wispelturig is

sien

'k hoop dat jouw liefde niet zo wispelturig is

sofie Jessa komt ge bij mij ook fluisteren?

jessa Nee, ik blijf efkes bij Sien

sofie Ik snap dat

Ge kunt niet bij iedereen fluisteren

jessa Dus Romeo zegt

Waar zal ik dan bij zweren

sofie

Waar zal ik dan bij zweren?

jessa Dat heb je net gezegd

sofie Maar Jessa, zeg

jessa Nee zweer niet

of doe je 't toch

zweer bij je lieve zelf

sien

nee, zweer niet

of doe je 't toch

zweer bij je lieve zelf

jessa Voila, jij krijgt het ingefluisterd

je moet niet denken:
goh, hoe leer ik dat van buiten
Ge kunt daar direct mee aan de slag
sien Ah maar nu dat ge dat zegt
begin ik dat toch te begrijpen
Als ik dat eerder had geweten
Ge moet eigenlijk gewoon huppelen
Ja, ja Shakespeare
nu leer ik bij
die moet ik nu toch eens lezen
Ik heb al mijn boeken aan spullenhulp gegeven
want het moest hier leeg
het moest hier gerenoveerd worden
Zeg, nu hebben we toch hard gewerkt
nu mogen we toch iets drinken
Ik heb zin in een wit wijntje
Hoe laat is 't?
sofie Oh dat wil ik wel
jessa Voor mij niks, anders kan ik mij niet meer
concentreren
sien Niks?
sofie We kunnen toch eventjes pauze doen?

Eventjes een break?

IV.

Filmfragment van Sien als Miranda en Senne

Rouffaer als Prospero uit 1978, De Storm

gevoel van pauze

Sien komt op met doos en kijkt naar foto's.

sien Zie eens wat een chique kostuums

Wij hadden een heel kostuumatelier

een heel atelier, met allemaal naaisterkes

En een costumier. De kostuums, die werden gemaakt, maar

die is nu ook gestorven

Die costumier, hoe heette die nu weer, want dat atelier is

opgedoekt

En hij stond daar dan, bij die naaisterkes en hij sprak dan

Frans

dat was echt een heel spel

dat was dan passen en meten

en dan uw eerste pas

En dan zag je zo

en dan dacht ge: 'wow'

en ge vond dat zo normaal
En ge had een schminkster
die schminkte alle vrouwen van het gezelschap
en iedereen had een bepaald uur
Nu, als ik mijzelf moet schminken
dat is allemaal zo armetierig

...

En hier Madammeke Vergote
dan moest ik naakt zijn
maar ze moesten rap zijn
ze konden niet veel zien

...

En hier lijk ik een beetje op u
vindt gij ook niet?
Gij zou mijn dochter kunnen zijn
die guitigheid
alleen dat spleetje tussen de tanden hebt gij niet
sofie Ik had dat
maar ik had een beugel
sien En gij hebt hier ook een bolleke
Ge moet dat laten wegdoen
anders wordt dat heel groot

bij mij hebben ze daar heel diep voor moeten snijden
En jij bent ook zo'n hevige hé
een heel intense
Ooit heeft er een regisseur tegen mij gezegd
Sien, zit jij aan de coke?
sofie Ik vraag mij dat soms af
hoe het moet zijn
als je rustig bent
niet altijd die rollercoaster van
moet ik niet wat meer
nee volgens mij moet ik wat minder
Weet je
in Spanje heb ik dat niet
in dat huisje van mijn familie
Mijn familie heeft een huisje
in Spanje
aan de zee
en daar is een pier
hoe verder dat ge gaat
hoe mooier dat dat wordt
En als ik daar ben
dan zie ik wel alles in perspectief

Ik zet mij daar tussen de keien
en ik kijk naar die kliffen
de vogels
en het water
altijd maar opnieuw dat helder water
Dat spoelt over die rotsen
en ik zit daar
als een mos op een steen
Gewoon zitten en kijken
En dan overvalt mij altijd de gedachte:
waar ben ik nu toch allemaal mee bezig
Maar positief
alsof ik het ineens allemaal snap
alsof ik alles van mijn leven voel voorbij waaien
en niks blijft plakken
en ik ben niks daar
en ook alles
en dan is het zo stil
dan ben ik echt stil
...
Wat is dat?
Wat is dat?

jessa De kosmos

sofie Hmm?

Wat?

jessa De kosmos

sofie Nee

jessa Alles is daar

Dat water is daar

de lucht is daar

Dat is kosmisch

sofie Ik weet niet wat dat is

jessa Het verlangen 'dat het sterrenstof van u afstraalt'

sofie Ah ja?

jessa Amai, Sofie

dat wist ik niet

Dat gij zo waart

sofie Hoe?

jessa Een Cleopatra

sofie Cleopatra?

jessa Dat is het van het

sofie Zit die ook in Shakespeare?

jessa Dat is dé vrouwenrol van Shakespeare

sofie Ah

jessa Daar had ik u niet mee geassocieerd

sofie Niet?

Met dé vrouwenrol in Shakespeare

had je mij niet geassocieerd?

jessa Nee, dat had ik niet in u gezien

sofie Waarom niet?

jessa Dat is ongelooflijk wat zij doet, Sofie

Dat is een onweerstaanbare vrouw

als Caesar Egypte binnenvalt en zij mee moet naar Rome

om daar als zijn gade aan zijn zijde te paraderen, zegt ze:

Nog liever lig ik spiernaakt aan de bank van de nijl tot
modder verworden, dan dat ik mee ga naar Rome.

Maar ze moet mee, dus wat doet ze...

ze smokkelt een slang binnen in haar kamer

legt die aan haar borst en zegt:

suck my breast like a babe

sien Hoe akelig is dat?

sofie Wie doet er dat nu

in het echt?

jessa The woman with status

Die is blauw

Maar die is niet alleen the woman with status

die is ook roos

groen
oranje
die is alles
sofie Cleopatra is alles
zij is alles
En Jessa
wat ben ik dan?
Niks?
jessa Nee
sofie Kleurloos?
jessa Ja
Euh
nee
sofie Aah
ik heb geen kleur
heb je het gehoord, Sien
ik heb geen kleur
Aah, ik ben een type dat nooit op een post-it gaat belanden
want ze heeft te weinig kleur
jessa Het enige wat ik zeg
is dat jij ook eens een Cleopatra zou kunnen zijn
niet alleen maar

wat mos op een steen
sofie Mos op een steen?
Jessa
het ging er juist over
dat ik daar eens niet
alles moet zijn
wat ik van iedereen moet zijn
dat ik daar ook gewoon eens
niks mag zijn
jessa Schrijf dat op in uw schriftje
sofie In mijn schriftje?
Schrijft gij het eens op in uw schriftje
Ik heb u nog niks zien noteren in uw schriftje
Wat is dat met dat stom schriftje?
Sorry hoor
Met die stomme vraag ook
Wat is vrouwelijkheid voor jou vandaag?
Wat is dat voor een vraag
Vrouwelijkheid
Wat is dat
Jessa
vrouwelijkheid

jessa Cleopatra

is het het summum van vrouwelijkheid

sofie Cleopatra

oké

Geef ze hier

ik het zal ze eens spelen

het summum van vrouwelijkheid

En hoe wil je die?

Wilt ge hakken?

Geef me dan hakken

En wat nog?

Een boa

een boa?

Naakt

moet ik naakt

Wilt ge mij naakt?

jessa Alles mag, alles mag

sofie Dan ga ik naakt, hè

met een gouden tinsel op mijn

Jessa en Sofie kleden Cleopatra aan

sofie En dan wat?

Tragisch?

Komisch?

Onschuldig?

Fataal?

Want ze is het allemaal hè

Cleopatra

Ze is het allemaal

wordt Cleopatra

sofie Geef mij dan een beetje licht

en tekst

jessa *fluistert*

I dreamed there was an emperor Anthony

sofie *reciteert*

I dreamed there was an emperor Anthony

jessa *fluistert*

Oh, such another sleep that I might see

sofie

Oh, such another sleep

jessa that I might see

sofie

that I might see

jessa But such another man

sofie

But such another man.

jessa His face was as the heavens

sofie

His face

jessa was as the heavens

sofie

was as the heavens

jessa and theirin stuck

sofie

and theirin stuck

jessa a sun and moon

sofie

a sun AND moon

jessa which kept their course and lighted

sofie

which kept their course and lighted

jessa the little O

sofie

the little O

jessa the earth

sofie

the earth

jessa His legs bestrid the ocean

sofie

His legs bestrid the ocean

jessa His reared arm

sofie

His reared arm

jessa crested the world

sofie

crested my world

jessa the world

sofie

my world

jessa the world

sofie

the world.

Give me my lines!

Sofie krijgt boek met de Engelse stukken van Shakespeare en citeert random. Ze wordt steeds meer een Cleopatra.

V.

Muziek van Purcell (Let me weep) komt in.

Beeldfragment van voorbij waaiende stormachtige wolken.

Sien neemt een kartonnen doos op schoot.

sien Wat is dit

ja, mensen die ge ook kwijt zijn, hé

Die dood zijn

Dat komt allemaal terug

Charel, dood!

JP

dood

En hier Jeannineke

blij

Wij kwamen altijd bijeen

zo ne keer of vijf in een jaar

en dat was altijd hetzelfde

'Hoe is 't? En met de liefde?'

en dan konden wij weer door

Maar ja
die gaat dan dood
die gaat dan dood
Ik denk: ja

In de week kwam ik naar hier
Ik weet niet van waar ik kwam
Het was nacht en ik moest parkeren
en ik had geen goesting om rond te rijden
Hier een paar straten terug
Ik zei zo luidop:
doosje, euh, Sjarel, JP, Jeannineke
kunnen jullie is niet zorgen dat ik een parkingske heb?
En ik kwam aan
en er reed iemand weg
Ik moest mij maar juist in dat plekske parkeren
En dan dacht ik:
die zorgen dan toch nog wat voor mij
Dat is goed
Zo is ne mens toch in de weer

Het is hier toch goed hé, zo stillekes

toont foto

Hier

daar ben ik heel lang verliefd op geweest

daar ben ik vijf jaar

maar ziek, ziek

Liefdesverdriet

Dat kan zeer doen, hé?

Fysiek

Dat pakt op de adem

Dat lichaam dat doet wel verder

dat stapt en babbelt

maar eigenlijk gaat dat niet

Dat is raar

Ik heb lang gedacht dat de liefde

dat dat pijn moest doen

Hier

Dat was een vriend van iemand

Die moest ik thuis afzetten 's nachts

Dan zei hij:

‘Allez kom nog een koffie drinken’

En ik dacht al:
nee, Sien, niet doen
Maar ge weet dat niet
misschien moet hij echt alleen maar ne koffie hebben
Maar ge weet het eigenlijk wel hé
want dan ineens, ge zit daar op die zetel
vraagt hem:
'Kuste gij gère?'
'Kuste gij gère?'
'Ja, ik kus wel eens gère'
en dan zette hem zich zo
met zijn benen zo
'Awel, oes gaan we dat dan doen?'
Ook niet meteen een balkonscène

Raar hé, alé raar.
Nee, zo'n leven dat is wat hé

Ik weet niet wie dat verteld heeft
een actrice
en die haar moeder was ook actrice
en dat was op de radio in de auto

en die zei: 'Mijn moeder die kon niet leven'
Dat was een heel goede actrice
maar in het leven
die kon dat niet
En ik schrok, want ik dacht toen:
ik heb dat ook een beetje
Omdat
op een scène
kunt ge het allemaal arrangeren
maar in het echte leven niet
Als ge ruzie maakt
op een scène
kunt ge anderhalf uur ruzie maken
en toch gaat die niet weg
In 't leven
boef die deur gaat dicht
en ge staat daar
sofie Virginia Woolf heeft daar iets heel moois over
geschreven
Wat is dat
het echte leven?
schrijft zij

Waarom moeten we een onderscheid maken
tussen het echte leven
en het leven op het toneel?
Heeft een vrouw die getrouwd is
met een echte man
die echte rekeningen betaalt
of echte kinderen baart
meer geleefd
dan iemand die de passies verbeeldt
van al de vrouwen die ze speelt
maar die nooit echt hebben bestaan?

jessa onderbreekt

Waar ben ik nu eigenlijk mee bezig?

Help mij eens!

Ik weet het niet meer

Ik weet niks meer

Waar ben ik in godsnaam mee bezig?

Drie jaar al

Elke dag Shakespeare

Lezen

Bestuderen

En alles hé, ook zijn slechte stukken

Die heeft ook echt slechte stukken geschreven
De vrolijke vrouwtjes van Windsor
Tatietoetata
All's well, that ends well
Padiedoedadiedoeda
En maar post-its plakken. Alles vol
Jessa, wat denkt ge?
Desdemona is dat een femme fatale?
Ik weet het niet Jessa. Moeilijk
Ik wilde Jeanne d'Arc spelen
Ik wilde mee met de mannen gaan vechten
in de modder ploeteren
met een bezweet hoofd een zwaard trekken
Er is mij van alles beloofd
Ik kende mijn tekst van achter naar voren
en van links naar rechts
Van binnen naar buiten
I never had to do with wicked spirits
Gedachte gedaan
Om dan in een programmaboekje te moeten lezen dat ze
voor iemand anders hebben gekozen
Oh sorry Jessa... Ge moet dat begrijpen

Fuck you!

Fuck Jeanne d'Arc

En dus staat ge zondagmiddag in een fucking jogging
cupcakes te bakken in de keuken

Ge zou voor minder uw kop in een gasoven steken

Give me a motherfucking horse

Verbind my wounds

Wekster van this heart of mine that niet met kloppen
stopt

Padampadampadam

'Awel meisje wa zi gi nu aan 't doen?'

'How zeg, de vrouwen van Shakespeare?'

'Drie jaar al?'

'Ja, tante'

'Gi zi altijd al e speciale gewest hè?'

Al die blikken

Iedereen aan wie ge nog maar begint te vertellen

waar ge mee bezig zijt

draait zijn kop

of gaat iemand anders zoeken

Oh nee, daar is ze weer

De heks, de zaag, de waanzinnige

Geen kat die geïnteresseerd is in mijn studie

Geen kat

Hold your shit, It was nothing but a dream

Who do I fucking fear

Padam padam padam padam padam

En dan raap ik al mijn moed bijeen

en kom ik naar hier

in de hoop wat steun

wat begrip

wat aanvaarding te vinden

en ge schrijft godverdomme al niks op in uw schrift als ik

het u vraag!

En maar blah blah

en Virginia Woolf dit

en Meryl Streep dat

en ik ben mos

en oh, dat is duister terrein, ik ga dat niet spelen

Als het u niet interesseert

doe dan tenminste alsof

Ge zijt godverdomme actresses!

Oh, cruel world

Geen mens of die that loves me

Who'll cry for me , als ik ook zelf crepeer

Fok me, hold, fok you, hold, fok us all.

Na Jessa's tirade weten Sien en Sofie haar te kalmeren. Ze hebben het goed samen. Drinken wijn.

sien On est bien

bronnen

The Goddess of Complete Being – Ted Hughes (1993)

Woman, modernism and performance – Penny Farfan (2004)

The complete works of William Shakespeare vertaald door
Willy Courteaux (2007)

Ten Oorlog – Tom Lanoye en Luk Perceval (1997)

Playing Shakespeare – John Barton (1984)

Freeing Shakespeare's voice – Kristen Linklater (1992)

Women of Will – Tina Packer (2015)

L'étude (nu slaat de chaos toe) ging in première op 17 maart
2017 in Schouwburg 30CC Leuven

Concept, tekst en spel

Sien Eggers

Sofie Palmers

Jessa Wildemeersch

Met dank aan: Het Kaaitheater, GC De Kriekelaar, ResidenSien,
GC de Markten, Compagnie De Koe, Vlaams-Nederlands huis
deBuren, Martha!Tentatief en Bronks Jeugdtheater, Roeland
Luyten, Gorik Van Holen, Michiel Van Cleuvenbergen, Elizabeth
Houben, Professor Els Janssens, Professor Veerle Draulans,
De vrouwen van De Ruimtevaart in Leuven, Selm Wenselaers,
Myriam Kitir

Productie JESSA (les yeux bleus vzw) in samenwerking met
Sofie Palmers (vzw palmers&pierlet) in co-productie met 30CC/
Schouwburg en CC Strombeek, CC Halle, CC Diest. Met de
steun van Stad Leuven, Provincie Vlaams-Brabant, VGC Brussel

Sien Eggers (Lier, 1951) is actrice. Ze speelt veel in het theater, maar heeft ook een groot aantal gastoptredens in televisieseries en films gehad.

Eggers is betrokken bij een grote reeks producties van b.v. de Koninklijke Vlaamse Schouwburg, waaronder *De Blauwe Maarschalk*, *De misantroop*, *Oedipus*, *Freuds laatste droom*, *Andromache en Diplodocus Deks*. Met HETPALEIS speelde ze o.a. *U bent mijn moeder*, *Armandus de zoveelste*. *Twee oude vrouwtjes*, *De tocht van de olifant*. Bij Compagnie De Koe. speelde ze mee in *Grey Gardens*. In 1992 kreeg ze de Vlaamse Cultuurprijs Theater – voor haar rol als dochter Sonja in de Arca-productie *Derniers Détails* – en in 1999 de VSCD Colombina-theaterprijs – voor de beste vrouwelijke bijrol van het seizoen in *De cocu magnifique oftewel de wonderbaarlijke hoorndrager* van het Toneelhuis

Toneelwerk

L'étude (nu slaat de chaos toe) – 2017

Sofie Palmers (Leuven, 1983) studeerde in 2009 af aan de Toneelacademie van Maastricht en is sindsdien bij meerdere gezelschappen als actrice te gast. Ze speelde o.a. bij Skagen, Het Paleis, BRONKS, Compagnie De Koe, Martha!Tentatief en Het Gevolg. Daarnaast maakt ze ook zelf voorstellingen, waaronder *Geen Helden* (i.s.m. De Tijd), *You May Find Yourself, Blanche en Forza, een kakafonie* (vzw palmers&pierlet) en *Mammoetatnu* (BRONKS).

www.sofiepalmers.be

Toneelwerk

L'étude (nu slaat de chaos toe) – 2017

Mammoetatnu – 2016

Revisited – 2016

Langen – 2014

Blanche en Forza, een kakafonie – 2013

Geen Helden – 2011

Jessa Wildemeersch (1978) studeerde aan Studio Herman Teirlinck in Antwerpen en The Actors Studio Drama School in New York. In 2006 richtte ze de vzw JESSA op waar ze schrijft, produceert en speelt. Ze reisde b.v. met *De Nacht van Margaretha* van Kamiel Vanhole van Noord-Amerika tot in Irak/Koerdistan. En maakte met Mokhallad Rasem (Toneelhuis) o.a. *Monde.com*, *Caligula*, *Djinny* en *Waiting* (prijs op BE-Festival, Birmingham 2014).

www.jessa.be

Toneelwerk

L'étude (nu slaat de chaos toe) – 2017

Dagen zonder data – 2015

Long Days. Short Stories – 2010

De Misfit in Me – 2006

me, mike en mustafa – 2003